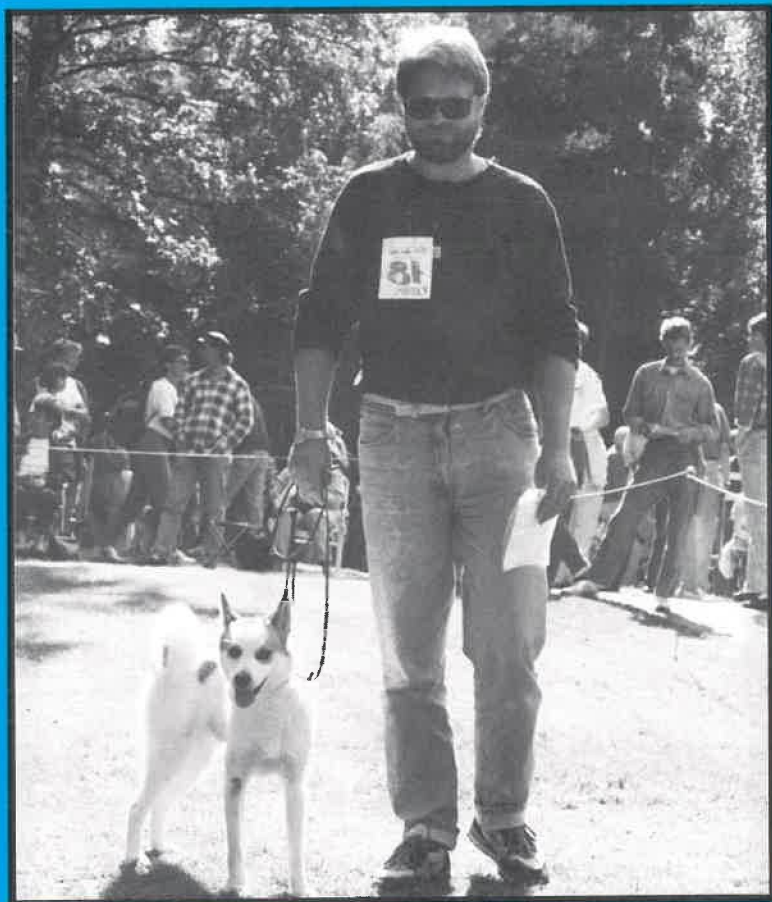

SPETS NYTT

NR. 2

1993

**NORSK SPESIALKLUBB FOR
FINSK SPETS OG NORRBOTTEN SPETS**

STYRE RÅD OG UTVALG 1993

	Adr.	tlf.:
Leder:		
Grete Waltoft	1930 Aurskog	63 86 46 90
Styre:		
Nestleder:		
Atle Veddegjerde	3538 Sollihøgda	32 15 78 46
Kasserer:		
Eskil Lorentzen	1890 Rakkestad	69 22 61 33
Sekretær:		
Svein Heggedal	1954 Setskog	63 85 73 72
Styremedlemmer:		
Asbjørn Nøstberg	7563 Malvik	07 97 72 75
Per M Korsmo	Ø. Lunden 8. 0594 Oslo	22 65 07 63
Roy Nilsen	Vestre Ådal 3500 Hønefoss	32 14 32 49
Varamedlemmer til styre:		
1. Laila Kisen	2210 Granli	66 82 73 61
2. Even Knutsen	Lågenvn. 2600 Lillehammer	62 82 73 61
3. Bjørnar Rasch-Nilsen	Langmyrvn.21 7112 Hasselvika	076 54 204
Avlsråd:		
Karin Ruus.	Ask Gård. 1482 Nittedal	67 07 17 06
Per M Korsmo.	Ø. Lunden 8. 0594 Oslo	22 65 07 63
Rune Vesterbukt	8690 Hattfjelldal	087 85 218
Jaktprøveutvalg:		
Roy Nilsen	V.Ådal 3500 Hønefoss	32 14 32 49
Dagh Bakka	2480 Koppang	62 46 30 08
Jancke Røed	2436 Våler	62 42 06 42
Redaktør Spets Nytt:		
Atle Veddegjerde	3538 Sollihøgda	32 15 78 46
Revisorer:		
Viggo Fjæraa.	Travløkka.3 1600 Fredrikstad	
Arne S.Bødtker.	Setrav.18. 0390 Oslo 3	
Arrangementskomite Trøndelag:		
Tor Ivar Sundset		
Erling Karlsaune		
Bjørnar Rasch-Nilsen		

SPETS NYTT

MEMLEMSBLAD FOR NORSK SPESIALKLUBB
FOR FINSK SPETS OG NORRBOTTENSPETS

NR. 2 1993

LEDER

Det kan virke som om klubben er nede i en bølgedal for tiden, noe nedgangen i medlemstallet bekrefter. Årsakene kan være så mangt, alt fra en lav skogsfuglbestand til et dårlig medlemsblad. Skogsfuglbestanden er det lite styret kan gjøre noe med, men det burde være nok av andre ting vi kan ta fatt i og jobbe videre med. Klubben er avhengig av et stabilt medlemstall, og helst noe høyere enn i dag, for å få balanse i regnskapet. Medlemmene er likeledes avhengige av å ha et godt og aktivt styre til å jobbe for seg. Et tiltak for å holde på medlemmene og kanskje å øke antallet noe, er å heve kvaliteten på bladet en del. Spets Nytt er den eneste befatningen en del medlemmer har med klubben. Derfor er det viktig at bladet holder en viss kvalitet. Og at det blir brukt aktivt av medlemmene. Det er forsvinnende lite stoff som kommer undertegnende i hende i løpet av et år. Det syns jeg er litt merkelig, for på samlinger er det alltid nok av saker som engasjerer folket, og meningene er ofte delt. Mange av disse diskusjonene og meningene burde også resten av medlemmene få ta del i. Så kjære "spets medlem": gjør en liten innsats for klubben. BRUK SPETS NYTT! I et forsøk på å heve kvaliteten, har Spets Nytt fått to nye medhjelpere. Roy Nilsen (jaktprøveutvalget), og Per M Korsmo (avlsrådet). Så er det bare å håpe for klubbens del at skogsfuglbestanden og Spets Nytt blir bedre i høst.

Skitt jakt.

Red.

NSFN

Leder: Grete Waltoft
1930 Aurskog
Tlf 63 86 46 90

Klubbens adresse:
Sekretær Svein
Heggedal
1954 Setskog
Tlf 63 85 73 72

Kaserer:
Eskil Lorentsen
1890 Rakkestad
Tlf 69 22 61 33

Medlemskap inngåes
ved å betale
kr 175.-
(f familiemedlem kr.75)
på postgirokonto:
08042852598,
NSFN Anne Marie
Svarttjernet
2254 Lunderseter

6282-
9132

Jaktprøveregler 25,-
Klubbemblem 50,-
Kjøpes ved å betale
på postgirokonto
08034338133
Eskil Lorentsen
1890 Rakkestad

Redaktør:
Atle Veddegjerde
3538 Sollihøgda
Tlf 32 15 78 46

Forside foto: Grete Waltoft Røsshalm

LEDEREN HAR ORDET

Det er midt i juni og nedtellinga til jakta har begynt, for meg kanskje med mer blandede følelser enn andre jegere.

Vi som driver med jakthunder venter vanligvis på at båndtvangen blir opphevet, slik at vi får slippe våre håpefulle i trening, jaktprøver og jakt.

De siste årene har jeg endret litt på holdningen. Med en jaktidiot til mann er det masse som skal gjøres de 3-4 månedene i året, dvs. sommeren, når det ikke er jakt. Derfor får vi for min del håpe det er lenge igjen til høsten. Med barn, katt, kaniner og et småbruk i Høland har jeg resignert: Greit, jeg får jakta minimalt de nærmeste årene. Det er mindre tap for meg enn for gubben.

I stedet skal jeg og barnet nyte naturen sammen, oppdage den på nytt med et barns blikk. Det er en naturopplevelse som overgår alt. Det burde kanskje gutta huske på litt oftere. For finns det noe flottere enn når poden faller i staver over en vakker blomst, kravler opp i maurtua for å se på flittige maur, eller sier rudle og peker glad opp på kveldens første rugdetrekk.

Mor kan fortelle om skogmarimjelde hvor de proteinrike frøene er attraktive hos tiuren. Finne ei moldgrop hvor røya har tatt støvbad, eller kanskje et kull med orrfugl og kjenne spenninga når de flyr opp. Hvem savner jakta da?

Om noen år blir kanskje barnet jaktinteressert og vil være med mor på rusletur med bikkja. Får vi ikke skutt noe, kan vi i hvertfall nyte samarbeidet med bikkja.

Så til alle sammen: God sommer og skitt høst!

BIRGER BAKKA

Mangeårig styremedlem Birger Bakka er død, etter lang tids kamp mot kreften.

Birger var medlem i klubben fra starten av (1985). Han ble valgt inn i styret i 1986, og satt i styret fram til sist årsmøte. Birger var alltid full av overskudd og stilte opp på det meste av klubbens arrangementer. På møter og samlinger var det aldri langt mellom gode historier og humoristiske kommentarer, hvis i tillegg trekkspillet kom frem, var kvelden reddet. Det var aldri en kjedelig årsmøtemiddag med Birger til stede.

Birger var flink til å ta seg av nye medlemmer, og fikk en raskt til å føle seg velkommen i klubben, han lyttet til yngre jegeres meninger og historier uten å kritisere og komme med negative kommentarer og fnysing, slik eldre jegere ofte gjør.

Birger var veldig opptatt av det unge livet, enten det var barn eller valper. For oss som hadde unger med på samlinger, varmet det stort å se en mann med et så stort engasjement ovenfor ungene. Han kunne sitte å leke og pludre med dem i timesvis. Likeledes var han veldig opptatt av unghundene, han hadde en egen evne til å se det positive i en hund og dra det frem. Han brukte det meste av sin tid til å være sammen med hundene året rundt. Den hund som kom under Birgers beskyttelse fikk det godt, og led ingen overlast. Jeg tror det er få som kjenner personligheten til sin hund bedre enn det Birger gjorde.

Birger var en særegen person som det vil bli vanskelig å erstatte. På kommende årsmøter vil det alltid være en som jeg savner.

På vegne av klubben vil jeg få sende den dypeste medfølelse til familien.

Atle.

Det er slik jeg vil huske Birger.

JAKTPRØVEUTVALGET INFORMERER.

Jaktprøver høsten 93 og vinteren 94.

Jaktprøveutvalget skal arrangere 3 faste jaktprøver i høst, videre er det mulig å gå spredt prøve fra 21. august til og med 28. februar.

Faste prøver: 4. og 5. september Trøndelag, Sauerenhetsbevis AK/EK, anmeldelseavgift 250,-.

2. og 3. oktober Rena, AK/EK, anmeldelseavgift 250,-.

6. og 7. november Kirkenær, EK, anmeldelseavgift 250,-.

Spredt prøve: 21. august 1993 til og med 28. februar 1994, anmeldelseavgift 200,-.

Anmeldelsen sendes til Roy Nilsen, Vestre Ådal, 3500 Hønefoss. **Etter 16/8:** Roy Nilsen, Postboks 25, 4684 Bygland. **Anmeldelseavgiften må være betalt inn på postgirokonto 08034338133, Eskil Lorentsen 1890 Rakkestad, før man får starte på prøven.**

Prioritering.

Når det gjelder prioritering av hunder som får starte vil vi bruke følgende prioriteringsrekkefølge:

- Elite klasse hunder, en start pr. dag i den rekkefølge anmeldelsene kommer inn.
- Åpen klasse hunder, en start i den rekkefølge anmeldelsene kommer inn.
- Svensk eide hunder etter kapasitet i den rekkefølge anmeldelsene kommer inn.

Grunnen til at vi prioriterer elite klasse hundene med en start pr. dag før åpen klasse hundene får starte er følgende. Elite klasse hundene har kun anledning til å starte på faste prøver (6 dager). Mens åpen klasse hundene har mulighet til å starte på spredt prøve fra 21. august 93 til og med 28. februar 94 (189 dager).

Spredt prøve.

Jaktprøveutvalget vil anbefale hundeeiere som har hunder som kan starte i åpen klasse, om å benytte seg av muligheten til å starte på spredt prøve. Det er en fordel at man kan velge tid og sted. Fordelen med å kunne velge tid er at man kan gå prøven under best mulig vær og føre forhold. Ved å velge sted har man mulighet til å gå i et område som hundeeieren eller dommeren er kjent, det er en fordel å vite hvor man skal finne fuglene (de er som kjent ikke alltid like lett å finne i ukjent terreng).

Hvordan?

For å kunne gå spredt prøve må man sende anmeldeskjema til jaktprøveutvalget på vanlig måte og betale inn 200,- på postgiro. Videre må man gjøre en avtale med en dommer om tid og sted, se dommerlisten. Hvis dommeren kommer til hundeeieren er det vanlig at hundeeieren betaler reiseutgifter for dommeren.

Sjansen til premie.

Hvis vi ser litt på jaktprøvestatistikken, ser vi at det er størst mulighet for å oppnå en premiering i åpen klassen ved å gå spredt prøve. Premieringsprosenten på spredt prøve i 1992 var på 50 %, gjennomsnittet for de faste prøvene var 18,6 %. I 1991

var premieringsprosenten på spredt prøve hele 81,8 %, mens på de faste kun 34,8 %. I 1992 gikk 25 % av de startende hundene på spredt prøve til en 1 AK og 25 % til en 2 AK. Når det gjelder gjennomsnittet på de faste prøvene gikk 13,6 % til en 1 AK og 5 % til en 2 AK.

Deltakelse uten hund.

Selv om man ikke skal starte hunden sin på en av de faste prøvene er det mulighet til å komme og være med på den sosiale delen og prate hund og jakt. Men man må først kontakte prøveledelsen for å sjekke om det er plass for overnatting hvis det er ønskelig.

Dommer aspiranter.

Dommerelever/aspiranter må gi prøveledelsen beskjed på forhånd hvis de ønsker å gå elev/aspirantarbeid ved de faste prøvene.

DOMMERLISTE.

Grete Waltoft	1930 Aurskog
Armand Sønsterud	2250 Roverud
Asgeir Tørmoen	2260 Kirkenær
Vidar Svarttjernet	2254 Lunderseter
Dagh Bakka	2480 Koppang
Asbjørn Nøstberg	7563 Malvik
Stein Roger Johansen	Endre Dalengsv. 25, 8662 Halsøy i Vefsen
Atle Veddegjerde	3504 Sollihøgda
Roy Nilsen	Posboks 25, 4684 Bygland

(Det er kun ved bruk av en av disse dommere ved spredt prøve, prøven vil bli godkjent.)

for jaktprøveutvalget
Roy Nilsen

LANDSKAMP 1994

Da det muligens kan ha oppstått enkelte uklarheter om landskampen i 1994, er det kanskje på sin plass å prøve å gjøre ting litt klarere:

- NSFN skal arrangere landskampen i Norge. Styret og jaktprøveutvalget samarbeider selvsagt om arrangementet, hvorav styret tar seg av den økonomiske delen, mens jaktprøveutvalget tar seg av resten av arrangementet.

- Landskampen i 1994 blir et enkelt arrangement hvor deltagerne og hunder bor i skogskoier. Dette vil for det første redusere utgiftene for NSFN og for det andre gi landskampen en ramme og et miljø som de fleste veteraner innen spetshundmiljøet påstår var de trivligste.

- Hvor landskampen skal arrangeres er ennå ikke bestemt. Jaktprøveutvalget jobber med terrenger i Trøndelag og Hedemark. Andre plasser kan også være aktuelle.

- Dersom grensene mellom Finland og Sverige/Norge blir åpnet innen landskampen skal finne sted, er det naturlig å invitere Finland. Det vil også da bli aktuelt å redusere antall hunder fra hver nasjon til tre. hvorav alle teller.

Evenstad 16.juni 1993
For Jaktprøveutvalget
Dagh Bakka

JAKTPRØVERESULTATER 1992

Halsnes 22. og 23. august.

Ferra	Jan E. Kleven	8 poeng	0 AK
Hammertuns Tass	Tore Haug	39 ---	0 AK
Laika II	Olaf Tybring	7 ---	0 AK
Lissy	Gulbrand Wangen	11 ---	0 AK
Micha	Jorunn Jørgensen	11 ---	0 AK
Pikkinokka Tinka	Ole Kigen	10 ---	0 AK
Raija	J.E. Heen	12 ---	0 AK
Rusti	Jan Trygve Akere	40 ---	0 AK
Røsholmshøgdas Foxi	Lars E. Skjønhaug	42 ---	0 AK
Topsy	Ragnar Westby	7 ---	0 AK
Veiko	Paul Fredrik Bye	9 ---	0 AK

Mosvik 5. og 6. september.

Assi	Birger Mona	74 poeng	1 AK
Jakki-R	Geir Aune	12 ---	0 AK
Lennek Rang	Stein Roger Johansen	74 ---	2 EK
Lennek Seppo	Ole Petter Smørsgård	55 ---	3 EK
Peik II	Tor Ivar Sundseth	60 ---	2 EK
Rex	Ola Anders Skrove	69 ---	2 AK
Rikki	Asbjørn Nøstberg	79 ---	1 AK
Ronja	Roy Nilsen	61 ---	2 EK
Vålbackens Løkki	Ståle Bjørngaard	9 ---	0 AK
Tjederlekens Kaxi	P.E. Rubinsson	66 ---	2 EK

Valdres 3. og 4. oktober.

Anunds Rekku	Geir Atle Engen	26 poeng	0 EK
Klipklakens Anja	Svein Granli	11 ---	0 AK
Laika	Bengt Bjørkholen	30 ---	0 EK
Lennek Seppo	Ole Petter Smørsgård	67 ---	2 EK
Micha	Jorunn Jørgensen	73 ---	1 AK
Mikkjel	Harald Ranum	13 ---	0 AK
Piki	Geir Einang	45 ---	0 AK
Raisa	Jan Solbrekken	9 ---	0 AK
Ronja	Roy Nilsen	42 ---	0 EK
Tjorven	Gudbrand Tvenge	27 ---	0 AK
Tussi	Jan Ole Jørgensen	1 ---	0 EK
Zorro	Eigil Lorentzen	12 ---	0 AK
Nakke	Lars Vermelin	51 ---	3 EK
Tjederlekens Kaxi	P.E. Rubinsson	55 ---	3 EK

Kirkenær 7. og 8. november.

Lennek Seppo	Ole Petter Smørsgård	6 poeng	0 EK
Micha	Jorunn Jørgensen	9 ---	0 EK
Pentu	Harald Berge	7 ---	0 AK
Raisa	Jan Solbrekken	11 ---	0 AK
Ronja	Roy Nilsen	52 ---	3 EK
Tussi	Jan Ole Jørgensen	61 ---	2 EK
Salla	Ulf Stigson	11 ---	0 EK
Viktor	Nils Jonnsson	33 ---	0 EK

Spredt prøve.

Anunds Pia	Vidar Svarttjernet	10 poeng	0 AK
Anunds Piku	Per Martin Korsmo	37 --"---	0 AK
Anunds Piku	Per Martin Korsmo	71 --"---	1 AK
Anunds Rekku	Geir Atle Engen	77 --"---	1 AK
Riskey	Øyvind Aasen	68 --"---	2 AK
Riskey	Øyvind Aasen	38 --"---	0 AK
Røib. Jili	Ragnar Halvorsen	9 --"---	0 AK
Styggergets Frej	Endre Holter	60 --"---	2 AK

Statistikk over jaktprøveresultater 1992.Halsnes 22. og 23. august.

Antall starter	1 AK	2 AK	3 AK	0 AK	Antall	premieringer
11	0	0	0	11	0	
Premierings prosent	0	0	0	100	0	

Mosvik 5. og 6. september.

Antall starter	1 AK	2 AK	3 AK	0 AK	Antall	premieringer
5	2	1	0	2	3	
Premierings prosent	40	20	0	40	60	

Antall starter	1 EK	2 EK	3 EK	0 EK	Antall	premieringer
5	0	4	1	0	5	
Premierings prosent	0	80	20	0	100	

Valdres 3. og 4. oktober.

Antall starter	1 AK	2 AK	3 AK	0 AK	Antall	premieringer
7	1	0	0	6	1	
Premierings prosent	14,3	0	0	85,7	14,3	

Antall starter	1 EK	2 EK	3 EK	0 EK	Antall	premieringer
7	0	1	2	4	3	
Premierings prosent	0	14,3	28,6	57,1	42,9	

Kirkenær 7. og 8. november.

Antall starter	1 AK	2 AK	3 AK	0 AK	Antall	premieringer
2	0	0	0	2	0	
Premierings prosent	0	0	0	100	0	

Antall starter	1 EK	2 EK	3 EK	0 EK	Antall	premieringer
6	0	1	1	4	2	
Premierings prosent	0	16,7	16,7	66,6	33,4	

Spredt prøve.

Antall starter	1 AK	2 AK	3 AK	0 AK	Antall	premieringer
8	2	2	0	4	4	
Premierings prosent	25	25	0	50	50	

Alle jaktprøvestarter i 1992.

Antall starter	1 AK	2 AK	3 AK	0 AK	Antall	premieringer
31	5	3	0	23	8	
Premierings prosent	16,1	9,7	0	74,2	25,8	

Uten Halsnes

Antall starter	1 AK	2 AK	3 AK	0 AK	Antall premieringer
20	5	3	0	12	8
Pr. prosent	25	15	0	60	40

Antall starter	1 EK	2 EK	3 EK	0 EK	Antall premieringer
20	0	6	4	10	10
Premierings prosent	0	30	20	50	50

Statistikk over jaktprøveresultater i 1991.Mosvik

Antall starter	1 AK	2 AK	3 AK	0 AK	Antall premieringer
9	1	1	2	5	4
Premierings prosent	11,1	11,1	22,2	55,6	44,4

Antall starter	1 EK	2 EK	3 EK	0 EK	Antall premieringer
4	0	2	1	1	3
Premierings prosent	0	50	25	25	75

Rena

Antall starter	1 AK	2 AK	3 AK	0 AK	Antall premieringer
10	2	0	4	4	6
Premierings prosent	20	0	40	40	60

Antall starter	1 EK	2 EK	3 EK	0 EK	Antall premieringer
6	0	0	3	3	3
Premierings prosent	0	0	50	50	50

Kirkenær

Antall starter	1 EK	2 EK	3 EK	0 EK	Antall premieringer
16	0	1	3	12	4
Premierings prosent	0	6,3	18,7	75	25

Spredt prøve

Antall starter	1 AK	2 AK	3 AK	0 AK	Antall premieringer
11	1	6	2	2	9
Premierings prosent	9,1	54,5	18,2	18,2	81,8

Alle jaktprøvestarter i 1991.

Antall starter	1 AK	2 AK	3 AK	0 AK	Antall premieringer
30	4	7	8	11	19
Premierings prosent	13,3	23,3	26,7	36,7	63,3

Antall starter	1 EK	2 EK	3 EK	0 EK	Antall premieringer
26	0	3	7	16	10
Premierings prosent	0	11,6	26,9	61,5	38,5

SAMTLIGE JAKTPRØVESTARTER 1986 - 1992

FINSK SPETS

ANU S29018/84 B.R.Nilsen	10,12,70ak	64ek
ANUNDS LAKKU S13791/90 J.Risbergseter		56ak
ANUNDS PIA S38313/88 V.Svarttjernet		26,29,10ak
ANUNDS PIKU S61720/89 P.M.Korsmo	27,37,39,51,60,65,71ak	
ANUNDS REKKU S20213/89 G.A.Engen		77ak,26ek
ANUNDS RISTO S20217/89 B.Bakka		9,58ak
ARJA 06816/86 B.Sundkøyen	11,11,11,62ak	
ASSI 23125/89 B.Mona		50ak,74ek
BUREIENS MICKI S29456/86 T.Hauge		50,51ak
CHICO S37137/85 S.A.Rønningen		13ak
KAJSA S40402/86		12ak
FERRA 05482/85 J.E.Kleven		8ak
HAMMERTUNS TASS 38139/90 Tore Haug		39ak
JAKKI-R 38464/91 Geir Aune		12ak
KAJSA 763/85 G.Waltoft	24,80ak	10,29,42ek
KIRA N32079/88 K.Østmo		23,62ak
KIRA SF10918/87 L.Kisen		55ak
KLIPKLACKENS ANJA S21101/91 Svein Granli		11ak
LAIKA 08002/87 B.Bjørkholen	30,36,37,50,57,70ak	
	9,11,22,48,49,53,56ek	
LAIKA 2 40622/90 Olaf Tybring		7ak
LENNEK KIVA S54652/87 Ø.Aurland		51,57ak
LENNEK RØDER S18661/89 B.Svensson		61ek
LENNEK RANG S56666/89 S.R.Johansen		74ek
LENNEK RASTI S56667/89 B.K.Nilssen		21ak
LENNEK SAIPA S3575/86 O.Kristiansen		43ak
LENNEK SEPPO S41057/88 O.P.Smørsgård	11,74ak	6,13,55,55,67ek
LENNEK TARJA S24759/89 T.Norheim		16ak
LISSY 02356/92 G.Wangen		11ak
MATTI S33264/84 I.Norderud		10ak
MICHA 27925/91 J.S.Jørgensen	11,73ak,	9ek
MIKKELINE 18719/86 S.Heggedal		60ak
MIKKJEL 18717/86 H.Ranum	11,13,	32ak
MIKKO AV BUREIEN 21509/85 A.Sønsterud	0,14,38,	58ak
MILLA SF9753/87 H.Martinsen		45,47ak
MISKA S50990/90 D.Bakka		64ak
PAAVO SF11672/86 E.Hagen		10,39ak
PAN 12268/88 T.O.Dalen		33ak
PEIK 1 25793/90 E.Karlsaune		57ak
PEIK 2 25794/90 T.I.Sundseth		78ak,60ek
PEKU S22205/79 E.Holter		11ak
PENTU 24918/88 H.Berge		7,48,50ak
PESKI 15334/83 D.Bakka	7,12,41,50,70ak	16,29,45ek
PIKI S29625/88 G.Einang		45,60,68ak
PIKKINOKKA TINKA 14393/89 Ole Kigen		10ak
,PIRRI S37139/85 A.S.Bødtker		13ak
POIKO SF25819K/84 E.Knutsen		85ak
PYRY SF12931E/81 V.Svarttjernet		0ek
RAIKU S12478/84 J.Røed		11,12ak
RAISA 12266/88 J.Solbrekken	9,11,17,51,51,	54ak
RAIJA S39756/86 J.E.Heen		12a
RAJA 18604/81 R.Fjeldskogen		40ak
REX 16827/88 O.Skrove		41,69ak
RIKKI 03626/86 A.Nøstberg	avb.,12,20,60,	79ak
RISKEY 38142/90 Ø.Aasen		38,68,68ak
RONJA 35053/88 R.Nilsen	27,31,71ak,	42,52,61ek

RUSTI 27926/91 J.T.Akre	40ak
RUUSU S13651/86 J.Stammes	22,30,56ak
RØJB. JILI S20099/88 R.Halvorserud	9,66ak
RØSHOLMHØGDAS FOXI 14278/89 L.E.Skjønnhaug	42ak
SAKO R 25200/89 Ruus/Gran	34ak
SIKKO 24836/88 V.Helgesen	10ak
SIKKO 03631/86 R.Aftret	9,71ak
SILJE SF19761/87 G.Pladsen	70ak
SISU 24915/88 A.Gjerdebakken	12ak
STYGGBERGETS KIRA S32704/89 O.M.Røsholm	25ak
TANJA 06809/85 R.Berg	38,73ak 9,10,21ek
TARO S19313/83 K.E.Høgenes	9ak
TETRA 35054/88 A.Veddegjerde	53,63ak
TIKKO S27559/90 J.O.Klaseie	31ak
TIKKO 11767/89 Paul Gjertsås	69ak
TINKA 21989/86 B.V.Dalen	20,63ak
TJORVEN 04659/91 G.Tvenge	27ak
TOPSY 02657/90 R.Westby	7ak
TUKI SF24067U/85 P.U.Kristiansen	30,41ak
TUSSI 08455/84 J.O.Jørgensen	11,72ak
	6,11,13,50,54,60,61,67,84ek
URO 24917/88 T.Katerud	71ak
VEIKO 27394/89 P.F.Bye	9ak
VEVIS PIVO S37380/87 A.Tørmoen	9,20,35,42,53,68ak
VEVIS ROCKY S18677/88 K.E.Aalberg	33ak
VÅLBACKENS LØKKI S.Bjørngård	9ak
ZORRO 04658/91 E.Lorentzen	12ak

SVENSKEIDE HUNDER

KITA S36943/83 L.Vermelin	0,26,47,55ek
LENNEK JETKE S62280/86 K.Skjøld	9ek
NAKKE SF14721/86 L.Vermelin	51,52,60ek
PEIKKO S25222/86 J.Jonsson	6,60ek
SALLA SF266N/82 B.Bjurstrøm	10,11,11,12,12ek
STYGGBERGETS FREJ S22264/88 E.Holter	60ak
SØPØ SF25111/86 K.E.Zetterqvist	55,80ek
TAPION PUKKO S25193/88 U.B.Øhgren	26,53ek
TJEDERLEKENS KAXI S25057/87 P.E.Rubinsson	55,55,66ek
TORNE TAIKANS UKKO S14885/84 R.Wuotila	6,51ek
VIKTOR S38096/88 N.Jonson	15,22,33ek

NORRBOTTENSPETS

LAUKSKARETS PIA 04776/88 R.Lorentsen	8ak
LAUKSKARETS TANJA 15561/88 P.H.Sundvik	12ak

SVENSKEIDE HUNDER

MOSIPPANS ATOS S22840/82 G.Renberg	33ek
------------------------------------	------

HVA ER INNAVL ?

Artikkelforfatteren, Leena Karjalainen er en ung husdyrgenetiker fra Kajaani i Finland.

Siden hennes far er oppdretter av Finsk Spets var det naturlig for henne å ta hovedfagsoppgave (pro gradu oppgave) om rasens jaktprøveresultater og arvbarheten av de ulike egenskaper som blir bedømt under en jaktprøve.

Arbeidet viste at på jaktprøve bedømmes egenskaper som ikke har høy arvbarhet og at det gjennom avl ikke frembringes hunder som gjør det bedre på prøver.

Leserne får ha oss unnskyldt dersom vi ikke helt har mestret å få en korrekt oversettelse. Vi har etter beste evne forsøkt å oversette fra finsk til norsk. Innholdet er stort sett riktig men enkelte ord og uttrykk kan være vanskelige å overføre til norsk slik at detaljer kan ha blitt utelatt.

Marika (fra finsk)

Grete / Svein (til norsk)

Innavl er en parringsmetode, ikke en avlsmetode som noen tror. Det er innavl når hunder som parres med hverandre er mer i slekt med hverandre enn gjennomsnittet for de øvrige dyrene i en populasjon. I praksis betraktes det som innavl når foreldrene er søskenbarn eller enda nærmere i slekt. (Innavlsgrad over 6.25%) Innavlsgrad en måleenhet for innavl. Grenseverdi for skadelig innavl ansees å ligge på 10%.

I husdyravl forsøker man normalt å unngå innavl, ettersom en vanlig følge av innavl er genetiske sykdommer, mindre fruktbarhet og livskraft. I hundeavl har innavl derimot vært en ganske vanlig parringsmetode. Årsaken har trolig vært at det har vært få individer innen en hunderases, uvitenhet eller at man har ønsket å øke mengden av en hund som går for å være god i stamtavlen.

Virkningen av innavl: reduksjon av den genetiske variasjonen.
Gjennom innavl blir den genetiske variasjonen redusert, d.v.s. at de genetiske forskjellene mellom ulike individer blir mindre. Når slektninger blir parret med hverandre får avkommet samme genene fra både far og mor. Jo sterkere innavlen er, dess flere av genene som kommer fra far og mor vil være like. Gjennom innavl vil vi få fram de feil og sykdommer som er forårsaket av recisive genkombinasjoner. (Recesiv = vikende. Her genkombinasjoner som normalt ikke vises, men ettersom den kommer fra både far og mor blir så kraftig at vi kan se resultatet på avkommet.)

På andre siden kan man benytte seg av innavl for å lokalisere bærere av recesive sykdomsgener. (Eks. far-datter eller helsøskenparring.) Forutsetningen for et slikt innavlsprogram er at man har et stort hundemateriale og er streng i utvelgelsen av foreldre dyr. (Prinsippet: " breed many - kill many ".)

Innavlsreaksjon

Innavl sees lettest som mindre livskraft og redusert fruktbarhet. Andre symptomer er lavere fødselsvekt, langsom vekst og senket motstandskraft mot sykdommer.

Ulempene av innavl kalles til vanlig innavlsreaksjon eller innavlsdepresjon.

Fordeler - finnes de ?

Innavl kan man også gi oppsiktsvekkende fordeler.

Kjenner man dyrenes genetiske kvaliteter og dersom populasjonen er stor nok, vil man ved å luke ut de dårlige individene fra avlen få fram dyr som er genetisk sikre og av jevn kvalitet.

Innavlsgraden forteller oss om hvor stor del av gen-parene i et dyr som er gener av felles opprinnelse, d.v.s. at hunden har fått samme gen fra begge foreldre.

Innavlsgraden er halvparten av foreldredyrenes relative slektskap.: $F_x = (1/2) a_3x dx$

F_x = Innavlsgraden for et individ

$a_3x dx$ = slektsgraden for individets foreldre

Selv om foreldrene hver for seg er resultat av sterk innavl, vil ikke avkommet bli regnet som innavl dersom ikke foreldrene er i slekt med hverandre.

Det er vanskelig å si når innavl er skadelig høy.

Dette vil være avhengig av dyreslag , populasjon og parringsmetode.

F.eks i hønseavl brukes mye sterk innavl og det gir gode resultater.

Hønene har stor fruktbarhet og korte generasjonsintervaller, noe som resulterer i store populasjoner. Da kan man velge ut sterke og luke bort svake dyr i avlen.

Dessuten får man de egentlige produksjonsdyrene gjennom å krysse de innavlede linjene seg imellom og blir kvitt innavls-depresjonen. (Hybridavl og heterosiseffekt).

Vi setter som regel grensen for skadelig innavl til 10%.

Hvorfor bruker man innavl ?

Innavl brukes fordi:

- populasjonen er liten (alle mulige foreldredyr er i slekt med hverandre).
- den egentlige innavlsgraden er ukjent eller eventuelle skadevirkninger er ukjente.
- det er ønskelig å maksimere mengden gener fra et individ i stammen.

Hvorfor innavl ikke passer i hundeavl.

For å produsere jevnt og genetisk sikkert dyremateriale kreves det:

- at man kjenner til dyrenes genetiske kvalitet.
- at det drives streng seleksjon av avlsdyr.
- at populasjonen har et stort antall individer.

Ingen hunderase har disse forutsetningene i dag.

Utvelgelse av avlsmateriale begrenses av: -små populasjoner og følelser og forestillinger.

Et annet moment er at genetiske sykdommer oppdages forsent, og sykdomsbærende hunder er allerede brukt i avlen.

Den genetiske kvaliteten er vanligvis lite kjent. Genetisk kvalitet på f.eks. jakttegenskaper kan best finnes gjennom avkomsgransking, ettersom arvegraden er lav p.g.a. store miljøpåvirkninger og subjektiv bedømming. For å få en helt sikker vurdering er det nødvendig med hundrevis av avkom etter en hund. Det er allikevel mye sikrere bedømmelse av avlshundenes kvalitet ved bedømming av relativt få avkom, enn bare å bedømme avlsdyrets egne prestasjoner. Ettersom arvbarheten er lav forteller stamtavla lite om de genetiske jakttegenskaper til hunden.

Å maksimere mengden av et individ som går for å være god i en populasjon, garanterer ikke at avkommet blir gode. Men det øker risikoen for en oppformering av arvelige defekter.

Gjennom bruk av innavl i en liten populasjon hunder er man snart inne i en blindgate. Innavlsgraden blir for stor, den genetiske variasjonen for liten og det vil ikke være mulig å avle bort genetiske sykdommer og innavlsdepresjoner.

Innavlsgraden hos Finsk Spets

Innavl har vært brukt som parringsmetode hos Finsk Spets. Gjennom innavl har det vært forsøkt å forbedre hundens jakttegenskaper.

Rasens innavlsgrad ble beregnet på Helsingfors Universitet, Genetisk avdeling for husdyravl. Beregningen ble gjort i et edb program utviklet av Veijo Vilva. Data på hunder og stamtavler ble innhentet fra Finske Kennelklubbens register.

Det var tilsammen 23.505 Finsk Spets med i undersøkelsen.

De lengste stamtavlene gikk helt tilbake til 1950-tallet.

Data om hunder gikk på registreringsnummer på hunden og begge hundens foreldre. Gjennom foreldrenes registreringsnummer gikk programmet bakover så langt det kom. Programmet beregnet innavlsgraden for alle hunder, også til de som sto lengst bak på stamtavla. Disse fikk selvsagt innavlsgrad 0, ettersom foreldrene her var ukjent.

Stamtavlene for hunder født i 1981 - 1990 var ganske fullstendige, så denne undersøkelsen omhandler kun disse.

Høyeste innavlsgrad var: 52.36%

Det var registrert ialt 13.408 Finske Spetser i perioden 81-90. Innavlsgradens gjennomsnittsverdi var 6.54%, d.v.s. litt høyere enn det som kommer fra en søskenbarnparring, ($F_x=6.25\%$). Den høyeste verdien var 52.36%. Hunder som hadde tilnærmet 0 i innavlsgrad ble bare registrert i 1.23% av rasen.

Nesten 15% av hundene lå over grensen på 10% i innavlsgrad. Gjennomsnittlig innavlsgrad hadde vært nesten uendret under disse ti årene, ca.6.5%. De fleste hundene tilhørte en gruppe som lå mellom 3.12% og 6.25% i innavlsgrad.

Laveste antallet hunder var i gruppen der innavlsgraden var 0. I 1990 ble det registrert flere hunder i denne gruppen.

Av hunder med innavlsgrad mellom 6.25 og 10% har antallet økt og utgjorde hele 30% av de som ble registrert i 1990.

Foregående år hadde hatt en andel mindre enn 20%.

I praksis regner man søskenbarnparring som innavl.

Etter den tanken er omtrent en tredel av rasen innavlet.

Av de Finsk Spets registrert i 1990 utgjorde de hele 40%.

Blir det mindre av de høye innavlsgradene ?

Av hunder født i 1985 hadde nesten hver femte hund innavlsgrad over 10%. Siden da har dette tallet vært avtagende, og var i 1990 halvert.

Det ble sammenlignet hunder som hadde deltatt på jaktprøve i årene 1986-1990 mot rasen innavlsgrad forøvrig.

Ettersom hundene som startet på prøve var født i perioden 1984 - 1988 ble sammenligningen begrenset til disse årsklassene.

Innavlsgraden på de hunder som deltok på jaktprøve var i gjennomsnitt lavere enn rasen forøvrig. En annet moment var at de høyeste innavlsgradene ($F_x=6.25$ og $F_x=10$) var det mindre av hos de hundene som stilte på jaktprøve enn hos alle hunder født i årene 1984 - 1988.

Der så man at, av en eller annen grunn blir hunder med høy innavlsgrad aldri stilt på jaktprøve.

Innavl og jaktegenskaper.

Innavlens virkning på jaktegenskapene ble gransket i utfra jaktprøveresultatene for årene 1986 - 1990.

Der fantes det totalt 789 hunder med tilsammen 4765 jaktprøvestarter.

Innavlsgraden hadde klar innvirkning på søk, evne til å holde fugl, forfølging og fornyet los, helhetsbedømming og total poengsum.

De høyeste premieringene fikk hunder med mindre enn 2% i innavlsgrad, og de laveste plasseringene fikk, de med innavlsgrad over 10%.

Jaktegenskapene blir ikke ubetinget mindre når innavlsgraden stiger. Tendensen er imidlertid helt klar, dess høyere innavlsgrad, dess svakere jaktegenskaper.

Det blir i Finland registrert rundt 1300 Finske Spets hvert år, av disse blir bare 7.5% meldt på til jaktprøve.

I avlen blir det brukt nesten bare hunder som er jaktprøvepremiert, slik at avlen baserer seg på et lite materiale.

I gjennomsnitt var det innavl i hver tredje hund og av hunder født i 1990 hadde hver tiende hund innavlsgrad over 10%.

Dessuten finnes det nesten ikke hunder som har innavlsgrad på bare på 1.23%.

Dersom man tar i betraktning disse tallene og det lille materialet vi har til rådighet kan det være grunn til bekymring.

Snart befinner vi oss i en situasjon der alle hunder er i slekt med hverandre og vi vil aldri bli kvitt genetiske sykdommer og innavlsdepresjon.

Det positive er likevel at det de siste årene har vært en nedgang i antallet hunder med innavlsgrad over 10%. og at det i 1990 ble født flere hunder med innavlsgrad lik null. Dette viser at det fortsatt finns hunder som ikke er i slekt med hverandre.

I fremtiden bør vi aktivt gå inn for å unngå innavl, for å få Spetser som er sunne, livskraftige og bedre på jakt.

I praksis kan vi alle redusere innavlen gjennom å forvise oss om at det ikke finnes felles stamforeldrepar i stamtavlen.

Dess nærmere i slekt foreldrene er dess høyere innavlsgrad vil avkommet få.

UTSTILLINGER 1993

Hvor og når?

31. juli Halden	frist 28/6
Norsk Japanskspisshundklubb.Pb.19. 1892 Degernes	
31. juli Mo i Rana	frist 30/6
Norsk Siberian Husky Klubb.Altakervn.61 8616 Båsmoen.	
31. juli Båstad	frist 23/7
Båstad JFF & Høland JFF v/ Sverre Ekhaug. 1866 Båstad	
7. august Stiklestad	frist 12/7
Nord Trøndelag Elghundklubb. Pb.125. 7651 Verdal	
7. august Elverum	frist 3/7
Hedmark JFF. Pb.191. 2401 Elverum.	
7. august Nesbyen	frist 5/7
Norsk Ulvehundklubb. I.Hinna.Eikås.5090 Nyborg.	
8. august Nesbyen	frist 1/7
Hallingdal HK Pb 9. 3550 Gol	
7.-8. august Evenskjer	frist 19/7
Evenes og Omegn HK. S. Storelv. 8534 Liland	
8. august Nesbyen	frist 1/7
Hallingdal HK Pb.9 . 3550	
15. august Biri	frist 16/7
NKK. Pb. 163. Bryn . 0611 Oslo	
21. august Tromsø	frist 21/7
Tromsø HK Pb 479, 9001 Tromsø	
22. august Tromsø	frist 21/7
Norsk Dalmatiner K Pb 918, 9001 Tromsø	
28. august Oslo-området	frist 30/7
Norsk Grand Danois K. B Moen, 1464 Fagerstad	
28. august Vinstra	frist 20/7
Gudbrandsdal HK 2645 Harpefoss	
28.-29. august Trondheim	
Trøndelag Selskapshund K. Pb 2064. 7001 Tr.heim	
29. august Oslo	frist 1/8
Norsk Berner Sennen K. Pb 1316 Vika. 0112 Oslo	
5. sept. Østlandet	frist 10/8
Norsk Schnauser Pinscher Bouvier K
Pb 356 Sentrum. 0101 Oslo	
11.-12. sept. Stavanger	frist 13/8
NKK Pb 163 Bryn 0611 Oslo	

- 18.-19. sept. Svolvær frist 23/8
 Vågan HK Pb 32. 8301 Svolvær
- 25.-26. sept. Bergen frist 20/8
 Bergen Selskaps- og Brukshundklubb. Pb 878. 5001 Bergen
- 9.-10. oktober Tønsberg frist 17/9
 NKK Pb 163 Bryn 0611 Oslo
- 16.-17. oktober Trondheim frist 17/9
 Tr.heim Trekk- og Brukshund K.
 L Sørum, Gjørtlerov. 18.7021 Tr.heim
7. november Kongsberg frist 7/10
 Kongsberg HK. K Braaten. Skinnarberga 12. 3600 Kongsberg
- 13.-14. november Orkdal frist 13/10
 Orkdal HK. L Sæthre. Klemmetsmov.21. 7300 Orkanger
- 4.-5. desember Oslo frist 5/11
 NKK Pb 163 Bryn 0611 Oslo

Vi gjør oppmerksom på at dette er ment som en oversikt og kan inneholde feil. Vi henstiller derfor til utstillere å finne annonsering i fag- eller dagspresse.

JAKTPRØVER

Dato	Sted	Klasse	A
4/9	Trøndelag	AK/EK	2
5/9	Trøndelag	AK/EK	2
2/10	Rena	AK/EK	2
3/10	Rena	AK/EK	2
6/11	Kirkenær	EK	2
7/11	Kirkenær	EK	2

Anmeldelse sendes: Roy Nilsen E
 Vestre Ådal
 3500 Hønefoss
 Tlf. 32 14 32 49

Anmeldelsesavgift betales straks etter
 en får starte på prøven man har anmeld
 å sende en postgiro til kassereren.
 reg. nr., prøvested og dato.

Betalingen sendes til: Eskil Loren
 1890 Rakkes

Postgirokonto: 08034338133

ANMELDELSE TIL I

I

RASE

HUNDENS NAVN

HUNDENS FAR

HUNDENS MOR

EIER

ADRESSE

NÅR BLE HUNDEN VAKSINERT: FØR

I.D. NR. DATO

HØSTEN 1992

avgift	Anm. frist	Merknader
50,-	13/8	Sauerenhetsbevis
50,-	13/8	Sauerenhetsbevis
50,-	10/9	
50,-	10/9	
50,-	15/10	
50,-	15/10	

etter 16/8-93: Roy Nilsen
Postboks 25
4684 Bygland
Tlf. 37 93 51 18 dagtid
37 93 51 97 kveldstid
Fax. 37 93 51 17

er at man har mottat bekreftelse på at
dt hunden til. Betaling foretar en ved
HUSK å merke giroen med hundens navn,

tsen
tad

NSFN's JAKTPRØVE

..... DEN AK EK

..... KJØNN FØDT

..... REG.NR.

..... REG.NR.

..... REG.NR.

..... TLF.

..... STE GANG SISTE GANG

UNDERSKRIFT

7x33 SAKO TIL SKOGSFUGLJAKT

Av Roy Nilsen

Jeg vil ikke påstå at konklusjonene i nedenstående artikkel er noen fasit på hva som er best til jakt på skogsfugl. Men det er det jeg tror er best til formålet utfra den kunnskapen jeg har tilegnet meg gjennom hjemmelading, jaktkonkurranseskyting, tilgjengelig våpenlitratur og ikke minst etter å ha drasset rundt i skogen på et våpen som sjeldent blir brukt i forhold til antall timer og kilometer. Jeg har ikke skutt med ei rifle i 7x33 Sako, men det er mange som har gode erfaringer med kaliberet før meg. Så jeg er ikke i tvil om hva jeg skal velge. Alle tekniske data og ladninger er hentet fra Våpenjournalen nr 8 1987 og Våpenjournalen's ladebok. Våpenjournalen og undertegnede har ikke noe ansvar for bruk/misbruk av ladedata.

Uteglemt

I Per Ulrich Kristiansen's artikkel rifle til skogsfugljakt, mener jeg han har glemt å ta med det kaliberet som er mest hensiktsmessig for en jeger med spets. Nemlig 7x33 Sako, patronen er av finsk opprinnelse og ble lansert i 1946. Bruksområdet den var tiltenkt var og er småvilt, da med spesielt henblikk på toppjakt etter orrfugl og storfugl.

7x33

Hva skjuler seg bak benevnelsen 7x33 Sako? 7 betyr at kula har en diameter på 7 mm (7,24), 33 står for hylselengden som er 33 mm og Sako fordi det var de som konstruerte patronen. Det finnes 2 kulevarianter, Sako blyspiss 109B og helmantel 108B, begge kulene har en vekt på 78 grain (5,1 gram). Kulene har lik balistikk så de gir likt treffpunkt ved lik ladning.

Liten raring

Hvorfor denne merkelige kombinasjonen av kule og hylse? Man valgte 7 mm kule for å få god virkning på tiur med helmantel. Hylselengden 33 mm for å kunne lage en låskasse som var kort og hendig, muligens med de gamle amerikanske .25-20 og .32-20 som forbilder, som var mye brukt som fuglepatroner før krigen.

Tekniske data

Utgangshastigheten er 720 m/s med fabrikkkladninger som gir 78 kgm ved 100 meter. Ved innskyting på 150 meter vil kula treffe 5 cm over på 100 meter og 15 cm under på 200 meter. Den kulebanen tåler sammenligning med .22 Hornet og de 3 standard kalibrene 6,5x55, 308 Win. og 30-06. Det burde være godt nok under jakt med spets. Presisjonsmessig er den fullt på høyde med andre kalibre. I følge gamle Sako kataloger ble det lovet at ingen rifler fikk forlate fabrikk før de plasserte 10 skudd innenfor 40 mm på 100 meter med Sako ammunisjon.

Snertent våpen

Med en så kort total patronlengde som 44 mm gir det mulighet til å bygge en lett og hendig rifle som er praktisk å drasse med seg timer/dager i skogen uten for stort besvær. Kan sammenlignes med ei salonrifle i vekt og størrelse. Dessverre har Sako sluttet å kamre rifler i 7x33, men det er god mulighet til å få kjøpt brukt, spesielt i Sverige (for 1500,- til 2000,- kr).

Ønsker man seg ei ny rifle må man få en børsemaker til å bygge ei. (Det er ikke så dyrt som mange tror, fra 6000,- til 10000,- avhengig av hva slags stokk man ønsker). Fordelen er jo at man får et skreddersydd våpen som passer deg og ditt behov. Når det gjelder patroner produserer Sako fortsatt ammunisjon. Importør Rolf Aaberg i Lyngdal er behjelpelig med alt som gjelder Sako.

Ut av produksjon

Hvorfor ble det så liten etterspørsel etter 7x33 at Sako sluttet å kamre våpen i dette kaliberet. Jeg vil anta at det er tre hovedårsaker. 1: patronen holder ikke kravet for anslagskrav på rådyr, 2: jaktpressen's fokusering på amerikanske høyhastighetspatroner og 3: generell nedgang i skogsfuglbestanden.

Ulemper med 7x33 Sako

- Sako har sluttet å kamre våpen i kaliberet.

Fordeler med 7x33 Sako

- Liten patron som gir mulighet til å lage et lett og hendig våpen.
- Stor kulediameter som gir bra virkning på tiur med helmantel.
- Lav nok utgangshastighet for å begrense kjøttødeleggelsen med blyspiss.
- Identisk treffpunkt med blyspiss og helmantelkule.
- En patron som er spesialkonstruert til småvilt, og da med spesiell tanke på storfugl og orrfugl.
- Finsk oppfinnelse (skandinavisk og ikke amerikansk)

Hjemmelading

For en som driver med hjemmelading er det mulighet til å ladde litt friskere patroner med høyere hastighet. Da vil man få flatere kulebane og muligens greie kravet til anslagsenergi for rådyr. Men da er det også mulighet for at blyspisskula ikke holder godt nok sammen. Ønsker man å kopiere fabrikkladningen kan man lade med 16,2 grain med N 110, som gir 720 m/s med Sakos 78 grain kuler (blyspiss/helmantel).

Ladedata med 78 grain kule:

KRUTT	LADEVEKT grains	HASTIGHET m/s
N 110	15,0	690
	16,0	750
	16,2	722
	16,5	760
	16,7	767
N 120	20,0	745
	21,0 K	785
	21,5 K	809

Spesialisten blant småviltkalibre

Årsaken til at jeg tror at 7x33 Sako er best til jakt med spets, er at kaliberet er spesialkonstruert til formålet av skandinaver. De amerikanske høyhastighetskalibrene som er aktuelle er konstruert for å skyte skadedyr (som ikke skal brukes til menneskeføde) og blinkskyting. Når det gjelder storviltkalibre som 6,5 x 55 og grøvre synes jeg både patroner/våpen er for kraftige/grove til å drasse med seg på fuglejakt.

*Fortf. nederst
Neste side*

TEORIKURS FOR JAKTPRØVEDOMMERE

Tekst Roy Nilsen

Jeg vil her prøve å formidle noen av inntrykkene jeg sitter igjen med etter at jaktprøveutvalget arrangerte teorikurs for jaktprøvedommere. Det virket som om samtlige (deltagere og instruktører + kokken) trivdes.

Som annonsert i forrige nummer av Spets Nytt, ble det avholdt teorikurs for å utdanne jaktprøvedommere den 12. og 13. juni. Kurset ble arrangert i en skogskoie inne på åsen ovenfor Evenstad, i Østerdalen. Det var ei enkel jaktkoie uten strøm, så vi måtte ha med strømagregat, for å kunne bruke overheadprospektor i undervisningen. Det fungerte fint så det viser at man ikke er avhengig av dyre hoteller, når det faglige står i sentrum. Det var påmeldt 8 kursdeltagere, som en må si var en bra oppslutning. Geografisk fordelte de seg med 3 fra Trøndelag og 5 fra sør- Norge. Trønderne var så ivrige at de møtte fram 2,5 time før frammetetid. Hvis de er like ivrige i framtiden går alle jaktprøvesugene spetseiere i Trøndelag lyse tider i møte.

Samtlige deltagere har gått jaktprøve, og flere har ført egen hund fram til premiering. Så det var en gjeng kursdeltagere med gode forkunnskaper.

Når klubben i tillegg har to så faglig dyktige instruktører som Dagh og Vidar må det bli bra. Arbeidsoppgavene gikk greit så nå gjelder det at deltagerne har orden i papirene og greier å overholde tidsfrister. Med litt tur blir noen ferdige som dommere i høst og resten iløpet av neste høst. Det er realistisk og mulig for en slik ivrig og interessert gjeng.

Som sagt camperte vi i ei skogskoie inne på skogen, og det gir en god sosialramme som vel de fleste satte pris på. Noen av deltagerne prøvde også fiskestanga. Enkelte hadde også lykken på sin side og fikk seg et knippe ansjos (ørret) til kvelds. Det kunne det kanskje være behov for når man tar ibetraktning, den håpløse amatør kokken Dagh hadde hyret. At ingen ble matforgiftet må betraktes som et under, selv kaffen var på grensen.

Som vanlig når flere spetseiere samles ble det mye hundepprat, det ble sikkert løst noen problemer denne gangen også.

Alle jaktprøvedommerkandidatene ønskes lykke til i den videre utdannelsen fram mot å bli autoriserte jaktprøvedommere for halsende fuglehunder.

Men uansett hvilke kaliber man velger får man størst kjøttødlegelse når skadeskutt fugl blir liggende igjen i skogen.

Drømmevåpnet

Min ønskerifle til jakt med spets er ei spesialbygget rifle bestående av følgende komponenter: Den korteste Interarms låsekassa, slank og kort jaktpipe fra Douglas, en rett klassisk jaktstokk i kunstfiber, feste for tofot, svingmontasje, et variabelt kikkertsikte i kompakt utførelse med 2 - 7 ganger forstørrelse og selvfølgelig må riflva være i kaliber 7x33 Sako. Jeg vil anta at ei slik rifle vil veie ca.2,5 med kikkertsikte.

NORSK KENNEL KLUBs OPPDRETTERÅR 1993

Kurs i avl og oppdrett

Det vil bli avholdt weekendkurs etter følgende plan:

10-12	september	Bodø
01-03	oktober	Ålesund
15-17	oktober	Bergen
05-07	november	Trondheim
19-21	november	Stavanger
14-16	januar	Kristiansand
11-13	februar	Tromsø

Det vil også bli vurdert å tilby kveldskurs på steder som ikke er så langt fra Oslo. Kursene vil bli åpne for alle medlemmer av NKK og samarbeidende klubber.

Kursprogrammet, som er under utarbeidelse, tar sikte på at deltakerne skal få best mulig opplæring i ting som har med avl og oppdrett å gjøre.

Delta-keravgiften vil bli lav, idet Norsk Kennel Klub vil dekke mesteparten av utgiftene. Alle deltakerne vil få kursbevis etter avsluttet kurs. Kursene vil bli avholdt i NKK-avdelingenes regi.

Her kommer mer stoff fra hundesport iforbindelse med NKKs oppdretterår. Det vil som i forrige nummer også nå stå henvisning til hvilke nummer av hundesport stoffet er hentet fra.

Hundesport 3/93

Informasjon om Hundeavl.

Hundeavl - før du bestemmer deg

Det viktigste en gjør før en bestemmer seg for å parre tispene er å definere hva som ønskes oppnådd. La oss først avlive en myte. Det er ikke riktig at tispene trenger å ha kull for sin egen del. Når det gjelder målet med å ha et kull, kan det være mange gode motiver som ligger bak. Store ambisjoner kan være vanskelig å leve opp til. Ethvert oppdrett må likevel ha som mål at neste generasjon må være minst like gode eller bedre enn foreldregenerasjonen.

Søk råd

Dersom du har liten eller ingen erfaring i hundeavl, bør du søke råd. De mest nærliggende å spørre er **avlslrådet for din rase (Finsk Spets og Norrbottenspets)**, oppdretteren av din egen hund eller en annen oppdretter med erfaring fra rasen. Erfaring i oppdrett er noe en tilegner seg over tid. Personer som over flere generasjoner av hunder klarer å holde god kvalitet er den enkleste måten å måle et oppdrettskvalitet på.

Er tispene skikket for avl?

Avlsrådene for de enkelte raser har gjerne satt opp regler for hva de anbefaler at kan parres. Det er fire hovedelementer en bør ta utgangspunkt i når en skal vurdere om en vil parre.

1. **Vurdering av gemytt**
2. **Invalidiserende arvelige defekter**
3. **Bruksegenskaper**
4. **Ekstriør**

Gemyttet

En skal være klar over at å vurdere gemyttet bare ut fra dommerkritikker, kan ha sine begrensninger. En hund som er disponert for dårlig gemytt kan av "dyktige" hundeeiere læres opp til ringkultur, og følgelig får "prima temperament" av dommerne. Det beste en kan gjøre er å besøke parringspartneren i sitt naturlige miljø. Man må heller ikke bare se på enkeltindividet, men helst hele kullet (søsken).

Samspill, arv og miljø

Hvis valpene holdes for seg selv og blir lite preget av menneskene, vil en få en hund som viser seg sky og engstelig. Dette ser en ofte hvis det er kull som er oppdrettet hos oppdrettere med mange hunder, og valpene blir gående sammen til de er 3-4 måneder eller mer. Dette kalles "kennelpreg" og utvikles dersom oppdretteren ikke er klar over betydningen av stimulansen valpene trenger. Dette har ingen ting med arvelige mentale svakheter å gjøre.

Ansvar

En oppdretter har et meget stort ansvar. dette innebærer blant annet å fortelle kjøperen om hvordan valpen preges. Den kan for eksempel se på sin nye familie som en "flokk", hvor den ønsker lederposisjon. Det er derfor av største viktighet at alle i familien behandler valpen bestemt, **men kjærlig**. Den må læres opp til å forstå at den er nederst på "rangstigen".

Invalidiserende arvelige defekter

Det er to hovedregler som er av stor betydning. For det første skal man ikke gå ut fra at noen ting er arvelig før det er bevist. For det andre må man begrense seg når det gjelder antall faktorer man skal ta hensyn til. De fleste defekter som er arvelig styres av mange gener (komplisert arvegang). Dess flere faktorer man skal ta hensyn til i utvalget - desto vanskeligere og lengre tid vil det ta å nærme seg sitt avlsmål. Dette innebærer i praksis at man får lege vekt på ting som vil ha konsekvenser for hundens funksjon. Derfor bruker vi bevist begrepet "invalidiserende arvelige defekter" i denne sammenheng. Man kan ikke for eksempel sette tannmangel og **HD** i samme klasse.

Bruksegenskapene er en viktig faktor i avlen, da endel av rasepreget og typen, er knyttet sammen med rasens opprinnelige funksjon. En advarer bare mot at man skal tillegge enkeltindividets resultater fra prøver for stor vekt, da det resultatet man ofte måler er et resultat av opplæring og trening. Også her vil en vurdering av søsken være til god hjelp.

Eksteriør

Avlsmessig er ekstriøret det enkleste å vurdere, da de kvalitative egenskapene som regel styres av færre gener enn kvantitative egenskaper. Typen er det ekstriørtrekk som overskygger alt annet. En vanlig feil her at man vil kompensere en ting med en annen. Eksempelvis er det vanlig at hvis man har en hund som er liten, parrer med en stor. Dette er feil! På den måten øker man variasjonsbrdden i sitt avlsarbeide.

Avlmetoder

Man skiller i praktisk hundeavl mellom innavl, linjeavl og outcross (ubeslektet). Hensikten med innavl/linjeavl er å få homogenitet i matrialet. Linjeavl gir mindre variasjon, og dette kan være ønsket for ekstriørets egenskaper. Outcross gir større genetiske variasjoner. Av sunnhetsmessige grunner bør en, når en er ny som oppdretter unngå å parre for nært beslektede individer.

Utvalg

I all husdyravl er det utvalget som betinger fremgangen. I dagens økonomiske husdyravl er det i praksis bare 2-5% av individene som blir betraktet som gode nok. Så strenge kan vi ikke være i hundeavl. Jo tallmessig mindre rasen er, jo mindre kritiske må vi være i valget av avlsdyr for ikke å ende opp med mye innavl. Et hanndyr bør parres maksimalt 5-6% av tispene i sin generasjon. Skal vi imidlertid utvikle en rase, må vi likevel være villig til å ikke avle på tisper som er dårligere enn middels for rasen. Dette innebærer, mener vi, at halvparten av alle fødte tisper aldri bør avles på. De resterende kan avles på, men bare et kull eller to til man ser resultatet. er dette godt, bør en avle videre, ellers ikke.

På hannhundsiden er det grunn til å være mye hardere i utvalget. Vi vil likevel benytte anledningen til å advare mot for sterk bruk av hannhunder som ikke har vist hva de duger til i avl. Det kan være farlig å få enkelte egenskaper som en ikke har oversikt over inn i hele populasjonen. **Hundeoppdrett er et stort ansvar, det er ikke bare å parre to hunder sammen, og så innkassere diverse tusenlapper.**

Hvordan enkeltindividet blir i stand til å tilpasse seg er avhengig av stell, foring og oppdragelse.

Her kommer fortsettelsen på Frode Lingaas innlegg om basalbegreper i genetik og praktisk anvendelse. Denne delen står i sin helhet i hundesport.

Hundesport 3/93

Vi vil lære mer.

Sjukdommer med autosomal, dominant nedarving

I utgangspunktet vil det være enkelt å fjerne en slik defekt ved å ta bort alle individer som er bærer av genet. Problemet med denne type lidelser er at de ofte ikke har fullstendig penetrans og ekspressivitet. Dvs. at sjukdommen ikke alltid viser seg fenotypisk selv om de har defektgenet. Dersom en slik lidelse opptrer i et kull vet en altså at minst en av foreldrene har det dominante genet til tross for at det ikke vises. **Konsekvensen blir at en bør utelukke hele kullet og begge foreldrene fra avl.**

Sjukdommer med kjønnsbundet nedarving

Dette er sjukdommer som styres av gener som er knyttet til X-kromosomet. De er også vanligvis recessive slik at det blir en overvekt av hannhunder i forhold til tisper som får lidelsen. Ei tisper som bærer genet vil både kunne nedarve dette til både sønner og døtre slik at døtrene blir bærere og hannhundene blir defekte. En hannhund kan bare nedarve defektgenet til sin datter (sønnen får jo Y-kromosomet). I dette tilfellet vil det ikke være

nødvendig å fjerne faren dersom defekten opptrer i et kull (hos hannkjønn), fordi hannhundene har fått X-kromosomet fra tisper.

Hundesport 4/93

Genkartlegging hos hund

Man kan sammenligne et genkart med et vanlig kart over landskapet. Et genkart gir på samme måten en oversikt over "det genetiske landskapet". Dvs. at vi prøver å finne ut hvor de ulike genene er plassert. For et gitt gen ønsker vi altså å finne ut hvilket kromosom det hører hjemme på, og hvor på kromosomet det ligger.

Formålet med genkartlegging

Genmaterialet til pattedyr består sannsynligvis av over 100.000 gener, og det er selvfølgelig urealistisk å håpe på at an noen gang skal klare å kartlegge alle disse i detalj. Det er likevel en målsetting å få kartlagt flest mulig gener på kromosomene.

Markører

Markører for gener for viktige egenskaper kan være til god hjelp hvis vi ikke finner genet av betydning. Med en markør menes ofte en DNA-bit som ikke har noen kjent funksjon, men som kan være viktig fordi den ligger i nærheten av viktige gener. Første målsetting for genkartlegging hos hund er å lokalisere (samt kjenne detaljstrukturen på) ca. 400 gener og eller markører. Hvis vi klarer å finne slike som er jevnt fordelt på alle kromosomer (dvs. 5-6 på hvert kromosom) har vi gode muligheter til å finne en løsning på en rekke genetiske problemer.

Identitets- og stammekontroll

Ved Fellesavdeling for husdyrgenetikk (FGH), NVH, har vi innarbeidet ulike teknikker for å løse farskapssaker hos hund. Dette arbeidet begynte fordi det var en økende etterspørsel etter å få løst slike saker, og etter at metodene er blitt innarbeidet har det vært en sterk økning i antall saker. Det er i hovedsak tre ulike typer saker som etterspørres.

Den viktigste kategorien er saker der vi vet at det har foregått en dobbelparring av en tisper, enten av en annen hannhund innen samme rase, eller av en hannhund fra en annen rase. Slike saker løses ved at en ved hjelp av blodtyping, bruker enkel genetisk kunnskap om nedarving av blodtyper til å utelukke den ene hannhunden.

En annen kategori er saker der det fra et eller annet hold dukker opp en mistanke om at det er et annet farskap (vanligvis) enn det som er oppgitt for et kull. I slike saker vil vi ofte kombinere vanlige teknikker med DNA-teknikkene.

En tredje type saker som kan dukke opp er å avgjøre om et individ er identisk med det som er oppgitt. Her kan en tenke seg at f.eks. hår eller blod eller annet materiale som er funnet stammer fra et spesielt individ. Slike saker er sjeldne, men er fullt mulig å løse.

Mer viten om rasers opprinnelse, likhet mellom raser osv.

Hos endel forskere og innenfor endel raseklubber er det interesse for å få nærmere kjennskap til rasens opprinnelse. Ved hjelp av genetiske metoder innenfor tradisjonell blodtyping og DNA-teknikker er det mulig å skaffe tilveie mer kunnskap om dette.

Kunnskap om betydning av innavl og genetisk variasjon

Ved hjelp av blodtyping osv. har en nå muligheter til å få et godt uttrykk for den eksakte genetiske variasjonen både innenfor enkelt individer og innenfor raser.

De nye teknikkene kan på sikt gi oss bedre kunnskap om dette, og det er blant annet allerede satt igang et større svensk - norsk prosjekt om dette emnet.

Hundesport 5/93

For å kunne drive effektivt og systematisk avlsarbeid på hund er en i prinsippet nødt til å gå fram etter samme retningslinjer som hos de andre husdyrartene. Vi kjenner følgende nødvendige hovedpunkter i et avlsprogram.

1. Definisjon av avlsmålet, inklusive vektlegging av de enkelte egenskapene.
2. Systematisk registrering av alle egenskaper i avlsmålet.
3. Beregning av genetisk parametere, dvs i første omgang arvbaheter og genetiske sammenhenger mellom ulike egenskaper.
4. Valg av avlsopplegg.
5. Rangering av individer.
6. Seleksjon.

Innenfor de enkelte produksjonsdyra er definisjon av avlsmålet en forholdsvis takknemlig oppgave.

Vi vet at hovedmotivasjonen for å drive med husdyr er å skaffe seg levebrød, og følgelig økonomiske forhold i tilknytning til produksjon få stor vekt.

Definisjonen av et avlsmål for hund vil by på adskillig større problemer. Dette skyldes i første rekke at motivasjonen for å ha hund varierer i mye større grad enn for andre husdyrarter.

for det første finnes det svært mange ulike raser, med **ulike anvendelsesområder**. Dette gjør selvfølgelig at det ikke er mulig (eller ønskelig) å definere et felles avlsmål for hund.

Dessuten er det også **ulike oppfatninger** mellom ulike hundeeiere og hundeoppdrettere innenfor samme raseklubb om hvilke egenskaper som skal prioriteres innenfor rasen.

Ofte vil også oppfatningen være mye mere ulike når det gjelder hvilke egenskaper som skal diskvalifisere en hund fra å kunne delta i avl. I tillegg er det en kjensgjerning at et avt, velment avlsmål i en hunderase har en tendens til å variere med de personene som til en hver tid sitter i avlsrådet.

Avlsmålet er altså ikke konstant over tid. Alle disse ulike faktorene er med på å gjøre det vanskelig å drive et "oppskriftmessig" avlsarbeid hos hund.

Definisjon av avlsmålet

Til tross for de ovennevnte faktorer, er det likevel mulig å definere et overordnet avlsmål for hund. I et slikt avlsmål hører følgende hovedfaktorer inn:

1. *Rasestandard*
2. *Bruksegenskaper*
3. *Gemytt*
4. *Helse/holdbarhet*
5. *(fruktbarhet)*

For hver enkelt rase må vi først bestemme oss for hvilke egenskaper som vi legger vekt på i vår rase. La oss for si at vi driver med jakthunder. Det kan da være at de viktigste egenskapene som vi ønsker å gjøre noe med i vår rase ligger innenfor jakttegenskapene og helse/holdbarhet. Samtidig vil vi opprettholde et rasetypisk og godt eksteriør, og passe på at gemyttet er godt. I dette tilfellet (gjengitt nedenfor) har vi derfor merket av med to kryss i de aktuelle to rubrikkene, samtidig som vi har krysset av med ett kryss i de to andre.

Neste punkt blir å sette i verk registrering av de viktige egenskapene. Eksteriøret kan vi få registrert rimelig godt via utstillingene. Likeledes har vi muligheter (realistiske?) til å registrere jakttegenskaper via jaktprøver, unghundgransking etc. Gemyttet ser vi ingen muligheter til å registrere på en brukbar måte. Helseregistreringene er forholdsvis mangelfulle, men kan brukes i enkelte tilfeller (eks.HD).

Når det gjelder registrering ser det ut til at vi har gode muligheter innenfor eksteriør og bruksegenskaper, og vi kan også ha noe igjen for å registrere sjukdom, og tilsvarende kryss er derfor plassert i skjemaet. En registrering bør ikke settes i verk uten at en har en mulighet til å følge opp og bruke de innsamlede data. En forutsetning for å få framgang for egenskaper ved hjelp av avlsarbeid, er at egenskapene er arvelige (på den måten de registreres).

Før en legger vekt på en egenskap bør en derfor kjenne til om den er arvelig og helst også sammenhengen til andre egenskaper. For "vår rase" (tenkt eksempel) er dette ikke beregnet for de eksteriøre trekk, men en har enkelte undersøkelser som tyder på at enkelte viktige jakttegenskaper er arvelige. Arveligheten for gemytt er ikke kjent i "vår rase", men for enkelte helseegenskaper kjenner en arvbarhetene. Følgelig kan en merke av med kryss i feltet for jakttegenskaper og helse.

Med valg av avlsopplegg mener vi i første rekke om vi skal bruke informasjon om hundenes egne egenskaper (dette kalles MASSE-SELEKSJON (M), eller om vi også skal legge vekt på opplysninger om slektninger (Far, mor, avkom, søsken osv) (= "Indekssleksjon"). Dette avhenger litt av hvor arvelige egenskapene er; for egenskaper med høye arvbarheter kan en nøye seg med masseleksjon (M), mens en for egenskaper med lavere arvbarheter vil ha bedre effekt av å bruke indekssleksjon (I).

Selv om Arveligheten for ekstriøregenskapene ikke er eksakt kjent i "vår rase", har vi hørt at slike egenskaper ofte er under stor arvelig innflytelse. Jaktegenskapene er lavt arvelig i "vår rase" og vi prøver å få en form for indekssелеksjon for å være mest mulig sikrere på at vi velger ut de dyra som er genetisk best. Når det gjelder helse, vil vi både kunne bruke masse- og indekssелеksjon, avhengig av hvilke egenskaper vi snakker om.

Mulighetene for å få en ragering og seleksjon av individene vil derfor avhenge av hvordan vi har fylt ut de ovenforliggende rubrikker. Hvis vi skulle ha muligheten til å få framgang for alle de fire egenskapene som vi satte opp i avls-målet, burde derfor alle kolonnene under disse egenskapene være utfylt med ett eller flere pluss.

For di gemyttet er brukbart i "vår rase" (foreløpig), fordi det er vanskelig å registrere på en brukbar måte, og fordi en er usikker på arvbarheten, velger vi derfor å ikke selekere for denne egenskapen. Når det gjelder ekstriøret ser vi at dette lar seg registrere gjennom utstillingssystemet, og ekstriøret er såpass arvelig og viktig at vi vil legge vekt på dette i framtida.

Vi mener at jaktegenskapene er viktigere enn ekstriøret i "vår rase". Men ettersom en er usikker på hvor godt egenskapene registreres og arveligheten av disse, velger vi å legge samme vekt på disse egenskapene som eksteriør. Helse/holdbarhet er merket av som et viktig felt. Likevel har en ingen store problemer med arvelige lidelser og en velger derfor å legge litt mindre systematisk vekt på helse, bortsett fra i tilfeller hvor det er åpenbare problemer.

På denne måten kan en gå igjennom egenskap for egenskap, og få et klart forhold til hvilke egenskaper en kan/bør legge vekt på.

(Det presiseres at når det står "vår rase" er det et tenkt eksempel, og ikke konkret Finsk spets og Norrbottenspets) red. kom.

<i>Tenkt eksempel fra en jakthundrase</i>					
Avlsmålet Nødvendig	Rasestandard/ Eksteriør	Brukegenskaper	Gemytt	Helse og holdbarhet	Fruchtbarhet o.l.
Avlsmål	+	++	+	++	
Registrering	++	++	-	+	
Kjenne genetriske parametre	?	?/+	-	+	
Avsopplegg	M	I	I	M/I	
Rangering	++	++		+	
Seleksjon	+	+		+	

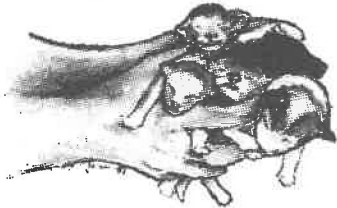
PÅMELDING TIL KURS I AVL OG OPPDRETT

I forbindelse med Norsk Kennel Klubs Oppdretterår'93, skal det avholdes en rekke kurs i avl og oppdrett. Målgruppen for kursene er oppdrettere, og formålet er å øke kunnskapsnivået gjennom informasjon. Temaene er genetikk og avl, avlspolitikk og ansvar, reproduksjon og oppdrett, samt foring av friske og syke hunder.

For å samle flest mulig deltakere er størstedelen av kurset lagt til helger. Forelesninger om foring vil fortrinnsvis bli lagt til hverdager. Opplegget for dette vil bli kunngjort senere.

Kursene skal avholdes slik:

- * Bodø 10.-12. september
- * Ålesund 1.-3. oktober
- * Bergen 15.-17. oktober
- * Trondheim 5.-7. november
- * Stavanger 19.-21. november
- * Kristiansand 14.-16. januar'94
- * Tromsø 11.-13. februar'94

Forelesere vil være: Hilde Bremnes, Astrid Indrebø og Frode Lingaas, muligens også supplert av flere andre ressurspersoner når det gjelder avl og oppdrett.

Helgekursene vil ta for seg følgende hovedtemaer:

Fredag kl.18.00 - 20.30: Basal genetikk og avlslære: Denne delen vil bl.a.ta for seg generell avlslære, innavl, linjeavl, utavl, kryssningsavl o.s.v. I tillegg vil emner som effektive populasjoner, avlsindekser og genkartlegging bli gjennomgått.

Lørdag kl.10.00 - 18.00: Arvelige defekter og spesiell avlslære: Dagen starter med sykdomsgenetikk. Ulike former for nedarving av arvelige defekter vil bli belyst gjennom eksempler på forskjellige sykdommer. Andre temaer for denne delen er kartlegging av sykdom og vektlegging av egenskaper ved utvalg av avlsdyr, samt diskusjon om hvordan en slik seleksjon kan gjennomføres i praksis.

Styring av avlen - NKK/samarbeidende klubber: Stikkord i denne delen er etikk og ansvar, avlsmål og avlsrådets arbeide og funksjon.

Søndag kl.9.30 - ca.16.00: Reproduksjon: Denne dagen vil bli viet den praktiske delen av oppdrett: Paring, drektighet og fødsel, samt de første 8 ukene av valpens liv. Foring i forbindelse med drektighet, diedivning og tidlig valpeperiode, hvordan ta best vare på den nyfødte valpen, pregning av valper er også viktig tema denne dagen.

Påmelding til kursene:

Kursene vil bli arrangert i NKK-avdelingens regi og påmelding skal derfor sendes til disse adresser:

- * Bodø 10.-12/9: NKK-avd. Nordland, v/Mikal Aakvik, Fustvatnet, 8650 Mosjøen. Postgiro 0823 0567418
- * Ålesund 1,-3/10: NKK-avd. Møre og Romsdal, v/Barbro Myrseth Gjerde, Pb. 729, 6001 Ålesund. Postgiro 0823 0285110

* Bergen 15.-17/10: NKK-avd. Hordaland, v/Ole Mjelde, Tyriv. 40, 5080 Eidsvåg i Åsane. Postgiro 0823 0336343
* Trondheim 5.-7/11: NKK-avd. Trøndelag, v/Per H Nymark, Hans Finnesgt. 20a, 7045 Trondheim. Postgiro 0823 0606529
* Stavanger 19.-21/11: NKK-avd. Rogaland, v/Einar Andreassen, Pb.15, 4001 Stavanger. Bankgiro 3280.10.37800
* Kristiansand 14.-16/1'94: NKK-avd. Agder, v/H. Werner Hagen, Pb. 1058, 4602 Kristiansand S. Bankgiro 9409.63.11812
* Tromsø 11.-13/2'94: NKK-avd. Troms/Finnmark: v/Doris Vik, Kvamstykket 11, 9009 Tromsø. Bankgiro 5376.05.28338

Avgiften for å delta er satt så lavt som kr 200,- pr. person. Dette inkluderer også et fyldig kurshefte. Deltakerne får et vakkert kursbevis, samt Oppdretterårets spesielle pins. Det er en forutsetning at alle som melder seg på er medlem av NKK eller en samarbeidende klubb.

Påmeldingsfrist er 1. måned før det aktuelle kurs.

Vel møtt til nyttige og lærerike dager. Nå har du en enestående sjanse til å lære mere om noe som opptar alle som oppdretter hunder.

PÅ UTSTILLING

med bikkja

av

Olaf Holtet

Vi hadde så smått begynt å undre oss over hvorfor en liten og søt valp måtte utvikle seg til et slikt udyr som denne spetsen etterhvert begynte å bli.

Kunne det rent ut være slik at jo verre dyret skulle bli som voksen, dess penere måtte det være som valp for at folk i det hele tatt skulle ha interesse av å anskaffe seg noe slikt.

Vel, valpen var nå der, det var foresten ingen valp lenger men en voksen hund med mange valpenykker i behold.

Vi hadde gjort spede forsøk på å lære hunden litt folkeskikk, men det var ikke på langt nær noe drømmedyr vi hadde. Oppdretterens svar da vi spurte om hvordan spetsen var å dressere dukket stadig opp i bevisstheten vår: " Da er det lettere å dressere katten ".

Nå er ikke n'Olaf kjent for å gi seg så brått, så etter å ha konsolidert stillingen kom vi til at dressurkurs det var tingen. Vi meldte oss på dressurkurs som den lokale hundeklubb arrangerte. Der kom vi i selskap med store hunder som schäfer, leonberger og labrador og mindre hunder som bichon friese, puddel og annet. Og som nybegynnere som vi var måtte jo hundene få lov å hilse når de så gjerne ville.

Da var det vi kjente igjen spetsen vår: Schäferer og større hunder var ålreite dyr - de andre var mat.

Dette med hilsing var noe eieren skulle bestemme og ikke hunden, sa instruktøren senere i kurset. Det lærte vi første kvelden. Kurskveldene utviklet seg etterhvert til en kjempesvaksone for meg som spetseier, de andre hundene ikke bare skjønnte hva eierene sa men de gjorde det også. Det gjorde ikke spetsen.

Jeg husker ikke lenger hvor mange ganger jeg bestemte meg for å slutte fordi at dette ble det ikke noe greie på. Men det var det, at i veien hjemme så gjorde bikkja alt det de andre gjorde på kurset, så vi ga dyret en ny sjanse og møtte opp neste gang igjen. Vi kjempet oss igjennom kurset og på slutten kunne vi faktisk øynet utsikter til bedring også fra hundens side.

Kursets avslutning var et stort arrangement der kursdeltagerne fikk anledning til å ta appellermerke, - laveste grad av lydighetsprøve. Vi måtte også prøve.

Gå pent ved foten, med og uten line - det gikk forsåvidt bra.

Dekk og bli liggende i to minutter - det gikk ikke bra.

Det vil si det kunne ha gått bra, ettersom vi var alene i ringen.

Det ville seg bare ikke slik, spetsen ble forstyrret av en hund som kom oss for nær. Denne måtte selvsagt jages vekk.

Når spetsen likevel var løs kunne den likegjerne jage vekk duene fra den nysådde åkeren like ved.

Jeg behøver vel ikke å fortelle at vi ikke fikk appellermerke, men som eier hadde jeg lært mye. Ikke bare jeg men bikkja også for vi kunne faktisk gjøre alle øvelsene vi hadde lært på kurset, bare det ikke var andre hunder i nærheten.

Det var fortsatt ting ved spetsen vi ikke satte helt pris på.

Den hadde jo lært innkalling både på dressurkurset og tidligere,

men når vi var ute i skogen og jeg ville ha den til meg for å sette på bandet, da hendte det, ikke så rent sjelden heller at hunden kom i full fart mot meg og passert så nært men samtidig så langt unna at jeg ikke fikk fatt i udyret. Deretter snudde dyret, kom tilbake i full fart og forbi igjen. Dette var noe av det ergeligste ved å ha hunden løs i skogen. Problemet løste seg heldigvis ganske tidlig andre høsten. Jeg kalte på bikkja og denne kom etterhvert i full fart og skulle forbi meg. Jeg huket meg ned og strakte armene godt ut og denne gangen hadde Olaf Holtet armer så lange at de dekket hele veiens bredde. Bikkja oppdaget forsent at veien var stengt, satte på full brems men kunne ikke unngå at jeg slo beina under henne med det resultatet at hun landet et par meter lenger bort i veien. Når jeg nå kalte på henne kom hun og fikk ros. Det beste ved denne medisinen var at hun ikke glemte den. Neste gang jeg kalte på bikkja så kom hun til meg uten å prøve på å løpe forbi.

Etter påtrykk fra en viss kant skulle vi ha meldt oss på utstilling med dyret. Tanken var ikke så forlokkende fordi vi var fortsatt litt skeptiske til å la dyret mengse seg med andre hunder når den var i band, når den gikk løs gikk det mye bedre. Vi tok iallefall en tur til Kongsvinger for å se på utstillingen der. Der sank den grusomme sannhet ned i meg. Hvis jeg var missfornøyd med dyret, hva måtte ikke de andre være med sine hunder da. Svette eiere løp i ring med dyr i stramme band. Noen gikk sidelengs og en rygget mens de glefset til høyre og venstre.

Nei, da var nok bikkja hans Olaf Holtet for tam å regne. Å stå ringside å se på en utstilling var en opplevelse som vanskelig lar seg beskrive med ord. Sinte hunder, altererte eiere og frustrerte dommere, ringsekretær som gjorde sitt beste for å overdøve hundeglammet når noen skulle kalles inn i ringen og hundeførere som virkelig jobbet for å vise at hundene kunne ha bra sider også.

Det var såmen ikke farlig å melde seg på utstilling når vi visste at vår egen hund ihvertfall ikke var verre enn de fleste som hadde stilt ut her.

Vi meldte oss på utstillingen på Elverum.

Det var ikke fritt for at magan var full av sommerfugler da vi entret området med en spets i stramt bånd med kurs for Prestøya. Det er igrunn enkelt å finne stedet der spisshundene blir stillt ut, det er bare å gå etter hundeglammet. Men for å komme dit måtte vi over hengebrua, den er smal, men med spetsen mellom rekkverket og egne bein hadde vi kontroll selv om vi møtte andre hunder og det virket som om spetsen ble snill som et lam da den kom ut i en slik vrimmel av folk og hunder.

Vi fant oss en plass ved ringen mens vi ventet på å bli ropt opp. Vi satt og studerte de andre klassene mens vi tenkte på hva instruktøren på dressurkurset hadde sagt: Når du kommer i ringen er det kun en ting som teller, det er kun deg og bikkja det gjelder, alle andre har mer enn nok med seg.

Åpenklasse, tisper: startnummer 8, 9, 10,

Det var vår tur, vi entret ringen fant plassen mellom to andre tisper. Bikkja fikk kort band, jeg konsentrerte meg om dyret, småpratet med det og forsøkte å avlede oppmerksomheten fra de andre. Dommeren setter oss i bevegelse, i ring rundt og rundt.

Passet på at bikkja løper i trav, ga litt lenger band men må gjøtre et lite napp hvergang nesa vil lukte på noe interessant. Dommeren ser over hundene mens vi løper i ring, noterer og ser igjen. Bikkja liker seg ikke blandt så mye fremmed, ørene henger langt ned på hodet. Så blir vi stanset og sendt ut av ringen mens dommeren tar inn den første. Sjekker tenner, måler høyde, sender hund og fører ut på en ny runde i ringen, så rett fra og rett mot, bikkja drar, går nesten sidelengs - stakkars mann. Etter enda noen hunder med røde og blå sløyfer var det vår tur. Dommeren vil se tenner, de vil bikkja ikke vise fram. Jeg blir varm, bikkja røsker vekk hodet hver gang jeg forsøker å få tilside leppene, dommeren blir utålmodig og jeg svetter. Dommeren plundrer, tar et godt tak i halsringen og underkjeven med ene handa og over overkjeven med andre handa, bretter deretter tilside leppene på ene siden og så på andre siden. " Mangler tenner " er den korte kommentaren før han henter målestaven. Erfaren som han er stiller han inn høyden på forhand og legger på staven for å måle. Bikkja huker i beina for det lette trykket som staven gir. Dommeren prøver igjen og igjen samme resultat, " Litt over middels " komenterer dommeren. Så blir vi sendt en runde i ringen mens dommeren ser på, deretter rett fra dommenen og rett mot. Jeg følger hele tiden med hunden og ser så den løper og viser fram sine beste sider. Men bikkja liker seg ikke her med så mange folk og hunder rundt ringen, ørene sitter lavt hele tiden. Dommeren stopper oss og ber oss vente mens han går til skriveren og prater. Vi står der og venter, bikkja og jeg. Han tar seg god tid prater og sekretæren skriver.

Endelig ser det ut til at de er ferdige, dommeren kommer mot oss og skriveren hakk ihel. Så begynner han: "Vi har her en tisper, noe over middels størrelse, den er lett og av god type. Meget lett hode, bra rygg og ben. Halen litt for sterkt krøllet. Farge, mellom-rød og pelsen er meget lang til sommerpels å være - dette påvirker i stor grad bedømmelsen. Det blir en annenpremie." Så rekker han meg handa og sier gratulere, vi får bedømmelsen og sløyfa og det var det.

Vel utenfor ringen, når vi ikke lenger er i alles interesse prøver vi å summe oss. Bikkja får ros for den hadde vært mye bedre enn ventet i ringen og nesten eksemplarisk sammenlignet med noen av de andre som hadde vært inne.

Det eneste som ikke var som det skulle være nå var bedømmelsen. Når jeg sammenlignet utseendet på egen hund med de andre så var den faktisk ganske pen. Jeg var ikke direkte fornøyd med en annenpremie. Konklusjonen måtte bli at dommeren ikke hadde greie på hunder, ikke spets og ihvertfall ikke min spets. Tenke seg til å gi min hund en annenpremie, jeg som hadde verdens peneste hund. At den oppførte seg som en spets var en helt annen sak og hadde ikke noe med utseende å gjøre.

Nei, vi skulle nok prøve igjen en annen gang, for en annen dommer - en som hadde greie på hunder.

Vi skulle bare øve litt mer på det å vise tenner, det var ergelig au at bikkja skulle slå seg så tverr når vi skulle vise dommeren gebisset.

TAKK FOR OPPMERKSOMHETEN

Den 8. april i år døde mangeårig styremedlem i NSFN, Birger Bakka, etter lengre tids sykdom. I begravelsen i Hemnes kirke, var NSFN representert ved sekretær, Svein Heggedal, som la ned en krans på vegne av klubben. Det varmet i en ellers trist tid og på vegne av de etterlatte vil jeg takke klubben for oppmerksomheten.

Dagh Bakka

UTSTILLINGSRESULTATER

Det ble på siste styremøte vedtatt at utstillingsresultater heretter blir samlet og utgitt i et nummer av Spets Nytt. Vi satser på at vi kan presentere alle resultater både fra utstillinger og jaktprøver utpå nyåret.

Spets-Treff

GRUNDSET CAMPING 6.-7. august 1993

I forbindelse med de Nordiske Jakt- og Fiskedagene, prøver vi også i år på å avholde treff på Grundset Camping ved Elverum.

Klubben leier hele campingplassen denne week-enden.

Det er følgende hytter på plassen:

En hytte med	2 senger
To hytter med	3 senger
To hytter med	4 senger

Hytter bestilles hos Svein på tlf.: 63 85 73 72.

Vær tidlig ute ettersom det bare er 16 senger totalt.

Ellers er det anledning til å ha med campingvogn eller telt.

AVLSSRÅDET INFORMERER

ID MERKING.

Fler og fler ID- merker hundene sine, fortsett med det. I dag skjer det med en tatoveringstang i øret, hos veterinær. Men nye ting er på gang, noe som kalles elektronisk id-merking. Dette er en brikke på størrelse med en barnål (gran) som settes inn under nakkeskinnet ved hjelp av en sprøyte. Denne mikrochip som den kalles, er data-kompatibel, slik at flere opplysninger kan lagres i brikken. Det hele kan leses på en avleser som holdes over hundens nakke. Flere veterinærer kan tilby brikken allerede i dag, uten at NKK har vært med på å planlegge systemet. I europa er det 3-4 forskjellige brikker i bruk, altså samme problemer som da videoen kom. Her må det samordning til. Vi vil derfor anbefale våre medlemmer om å fortsette med tatovering i øret, inntil NKK og våre naboland er blitt enige om en felles id-merking.

FINSK SPETSVALPER TIL SALGS

Finsk Spetsvalper ventes i uke 26.
Far: N.S UCH Anunds Piku S 61720/89
1.AK. Jaktprøve
Mor: N.UCH. Raisa 12266/88
2. AK Jaktprøve
Begge foreldre er ID merket, HD fri, og fri for patellaluksasjon.
Anbefalt parring av avelsrådet.
Jan Solbrekken Tlf: P. 03884856
Toleruddvn. 30 A. 03009994
3030 Drammen

Det har kommet inn et leser innlegg til bladet, fra en som har mistet troen på jaktprøver. Innlegget er saklig og bør komme på trykk, men innsenderen har ikke oppgitt navn. Styret har før bestemt at redaksjonen bør ha avsender på innlegget, men man kan gjerne optre anonymt i bladet. Så fort vi har ditt navn vill innlegget komme på trykk.

Red.

Returadresse:

Anne-Marie Svarttjernet
2254 Lunderseter

B

1871 000039

HEGGEDAL SVEIN

1954 SETSKOG

Spets Nytt's nye medarbeider

Foto: Roy Nilsen